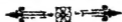

Printed and Published by
विश्वतीया दायत ग्रंथभाणानुसंधान संस्थान

गरीबां अन् भालदारेण
सुखेहने पयगाम.

(तपसागने मां तेनी अर.)

लेखक अने प्रकाशक,

पीरजादा

भांटाभीयां मांगरोलनी गादीवाणा.

ई. स. १३४६

ई. स. १९२६

(अंकिताना सति हक अवाधिन.)

₹ १००/-

भुरत अरानपुरी बाजोण भाणवाणी भाणमां आवत श्री 'अमिका
विजय' प्री. प्रेसमां हरजोवनदास हरजीधनदासे अ.पु.

श्री भत ०-३-०

બે બોલ.

નિરમીલા હિરંદમા નિરંહીમ.

ખુદાતઆલા ફરમાવે છે કે:—“મુસલમાનો એક ખીળના બાઇ છે માટે તમે તમારા બાઇઓ વચ્ચે સલાહ (એકસંધી) કરાવો, અને તમે સખળા ખુદાનો ડર રાખો કે કદાચ તમારી ઉપર તે રહેમ કરે.” (કુરાને શરીફ, સુરતુલ હોન્નેરાત, આયત ૧૦.)

ખુદાતઆલાની હમ્દ અને હખીબે પાક (૨૦ અ. ૧૦ સ. ૦)ની સના બાદ અરબ કરીશું કે આજકાલ ચારે તરફથી એવું કહેવામાં આવે છે કે હાલ તખલીફની ધણી જરૂર છે અને તેને માટે સહ કરતાં વધારે કાશીશ થવી જોઈએ. બેશક એ વાત ખરી છે અને તે ધણી અંસુરથી જણાઈ છે તોપણ જે હજુ પણ કાશીશ કરવા માં આવે તો તે ફાયદાથી ખાલી નથી. પણ બાઇઓએ સમજવું જોઈએ કે તખલીફના કામ માટે સહિથી પહેલાં એકસંધીની જરૂર છે અને એકસંધી મોટું દીલ રાખવાથી થાય છે. હાલ કેટલેક ડેકાણે માલદારો અને ગરીબોમાં બેદોષી જેવામાં આવે છે. ગરીબો માલદારોને પુરી નજરથી જુએ છે અને માલદારો ગરીબોને છુરી નજરથી જુવે છે, અને એક ખીળ માટે હલકી લાગણી રાખે છે તેથી અંદર અંદર કુસંપના ખીજ રાખે છે અને પખન જતાં તેવું એક મોટું ઝાડ થાય છે. જે બને બાઇઓ ચોતાની ખરી ફરજ સમજીને

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૫૧૩ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ગાંધીજી અને માલારોને
સુનેદને પચગામ

વિષય ૫૭:૫૯

એક ખીજ સાથે માયા મેહઅતથી વતે તે હમણા બધી બેદીલી મટી જાય અને તબલીમનું કામ જોરથી ચાલે.

આવા હેતુથીજ આ નાનકડું પુસ્તક એ ખાને બાઇઓને “સુબેહના પચામ” તરીકે બેટ કરવામાં આવે છે કે તેઓ ઉંઠા વિચારથી અંદર અંદરની બેદીલી નાબુદ કરી દીનર્ન બેહતરી માટે કમર બાંધે તેઓ જો આટલું કરે તો તબલીગના કામ માટે રસ્તો ધણો સાફ થઈ જાય અને તેના નેક બદલો પહેલાં તેમને મળે હું તેમને કહેવાને લાયક નથી પણ એક ગરીબ ફકીર તરીકે તેમની ખીજમતમાં આ એક અરજ ગુજરું છું તો આશા છે કે તે બાઈ ઓ તેના ઉપર ધ્યાન પહોંચાડશે તો ખુદા તેમનું ભલું કરશે.

તા. ૧-૨-૪૬
ફરીદયા ખાનકાદ
મુ. માંગરોલ
પ્રાંત નવસારી.

ગરીબ ફકીર
લી. મોટામીયાં
માંગરોલવાળા.

હીંદના શહેનશાહ.

ખવાબ ગરીબ નવાઝ.

(હીંદના પહેલા મહાન મુખલિગ.)

મહાન ખવાબ શહેબી હકીકતની એક નાની કિતાબ ગુજરાતીમાં (ચિસ્તીયા હાવત અંધમગા નંબર ૧) બહાર પડી ચુકી છે. મહી મનની પેસ્ટ ટ્રીક્રીટ મળેથી મોકલવામાં આવશે.

ડૉ. હરીપુરા
મુ. સુરત.

“બેડીટર-સુલિકકાર.”

→ સુલેહનો પયગામ. ←

નેકા એજ મોદી ચીજ છે.

બાજકાલ કેટલેક ઠેકાણે એવી વાતો સાંભળવામાં આવે છે કે માલદારો ગરીબોને કાંઈપણ સમજતા નથી અને હરેક વાતમાં તેમને દયાવી પોતાની વાત નીભાવવા પેરવી કરે છે. અને કેટલેક ઠેકાણે એમ કહેવામાં આવે છે કે ગરીબો પણ એવા સ્વતંત્ર સ્વભાવના થઈ ગયા છે કે વાત વાતમાં માલદારોને તોડી પાડે છે અને તેમને નહીં કહેવાનું કહી નાંખે છે. આ આઝાદીનો જમાનો છે એટલે કાંઈ કોઈનું દબેલું તો નથીજ પણ હાલ બ્યારે દેશમાં તબક્કીગની જરૂર જણાય છે તેથી એટલી દુર થઈ એકસ પી થવાની ખાસ જરૂર છે. ઈસ્લામને ગરીબ અને માલદાર બંને સરખા છે અને બંનેની તેને જરૂર છે. આવા નાજુક જમાનામાં તે બંનેને એકદીલ થઈ પોતાના તન મન અને ધનથી મદદ કરવા જોરથી આપીશ કરે છે, અને બંનેને એક બીજાની લાગણી રાખી એકલ પી કાયમ કરવા ખાસ સુચના કરે છે. આ સુચના એજ છે કે હરેક ભાઈએ મોટું દીલ રાખી ખુલ્લું મોહમદી (પયગમ્બરી વિવેક) અપત્યાર કરી દીનની

તખલીમના કામને દોલોજનથી ટેકા આપવો કે જેથી દીની કિસ્મો મજબુત થઈ જાય અને દીનના હરીફ દીન ઉપર હુમલા કરવાની જે ફાશીશો કરી રહ્યા છે તેમાં દીનને કાંઈ નુકસાન પહોંચે નહીં. આ કામ લાઇઓના હાથમાં છે. તેઓ ધારે તો પહાડ તોડી શકે છે તો આવા નાબુક વખતમાં એક ખીજની પુરાઇઓ નહીં કરતાં દીનને માટેજ કમ્મર કસવાની જરૂર છે.

આને માટે પહેલાં ખાસ વિચાર કરવાની જરૂર એ છે કે બંને બાઇઓ દીનને ધણુજ ઉપયોગી છે પણ ખોટા વસવસાથી જે નફસાનીયત પેદા થાય છે તેને તોડવાની બંનેને જરૂર છે. ઇસ્લામ તો બંનેને એ સલાહ આપે છે કે બંનેએ પોતપોતાની હાલતનો ઉડો વિચાર કરવો અને બંને ઇસ્લામની ખીદમત કરવા બંધાએલા છે એ ધ્યાનમાં રાખવું. જે વધારે ખીદમત કરશે તે વધારે સવાબનો દક્કાર થશે. એમાં માલદાર કે ગરીબનો કોઈ સવાલ નથી. ઇમાન એ મોટી ચીજ છે અને તેનાથીજ સહ કામ થઈ શકે છે માટે ઇમાન મજબુત કરવાની આ વખતે ખાસ જરૂર છે. માલદારોને ખુદાએ માલ જેવી એક ચીજ વધારાની આપી છે તો તેમણે ખુદાનો ઉપકાર માની ગરીબો કરતાં વધારે સમજથી અને મોટા દીક્ષથી કામ લેવાની જરૂર છે. તેઓ જરા ઉદાર મનથી કામ લે તો તખલીમને માટે એકદમ રસ્તો સાફ થઈ જાય. જીંદગી આજ છે ને કાલ નથી. આ દુનિયામાં કોઈ સદા રહું નથી અને રહેવાનું નથી. નેકી એક એવી ચીજ છે જે મર્યા પછી પણ જવાબ દેશે. માટે હાલ નેકી તરફજ વધારે વળવાની જરૂર છે.

આપણે પહેલાં ક્ષીયું કે દોલત એક સારી ચીજ છે, પણ

બધાં સુધી તે નેક કામોમાં પરચવામાં આવે ત્યાં સુધીજ સારી છે. પણ બધારે તે જુરા કામોમાં પરચવામાં આવે તો તે જુરી સજી છે અને તેજ દોલત આપરે દોલતમાં ધસડી જાય છે. આ દેહી-કત દરેક ધર્મના ફરમાન જોતાં માલમ મડે છે દોલતથી જો નેકી કરવામાં આવે તો એ નેકા એજ એક સારા ગુણુ છે અને તેજ કામ આવે છે. એથી આમિત થાય છે કે નેકી એક ખરી વસ્તુ છે પછી તે મને તો ધનથી કરવામાં આવે કે તન અગર મનથી કરવામાં આવે. નેકી કરવાના ત્રણ રસ્તા છે.

૧ તન, ૨ મન, ૩ ધન.

જે માણસ પોતાની જાતથી ખુદાની ઇબ્દત કરે છે અને લોકોની ખીદમત કરે છે તે પણ નેકી છે જે માણસ પોતાના મનના વિચારથી ખુદાનો ખીવાલ રાખે છે અને લોકોનું લહુ માહે છે તે પણ નેકી છે. અને જે માણસ પોતાના ધનથી ખુદાના ફરમાન પ્રમાણે દીનના તથા લોકોના કામદાના કામ કરે છે એ પણ નેકી છે. એટલે નેકી કરવા માટે તન, મન અને ધન એ સાધનરૂપ છે. આ ત્રણેમાં મન પહેલી વસ્તુ છે કેરણુ કે તેમાં નેકી કરવાના વિચારો સહી પહેલા પેદા થાય છે. તે પછી તનનો દરજો છે કે તેનાથી લોકોની ખીદમત કરવામાં આવે છે. અને છેલ્લો દરજો ધનનો છે. મનમાં પહેલાં ખેરાત કરવાનો વિચાર પેદા થાય છે, એટલે પછી તીજરીમાંથી કહાડવા તથા અમુકને આપવા સરીર કલાવવામાં આવે છે અને એ પછી એ આપણેનું ધન નેકીમાં વપરાય છે. એટલે મન અને તન એ ધન કરતાં પણ નેકી કરવામાં પહેલાં કામે લાગે છે. વળી તન કરતાં પણ મનનો દરજો પહેલો

છે કારણ કે નેકીના કામમાં ધન આપવાનો વિચાર પહેલાં મનને
 થાય છે. આથી સામિત થાય છે કે નેકી માટે પહેલો દરજો મનનો
 છે, બીજો તનનો છે અને ત્રીજો ધનનો છે. નેકી એજ હીન અને
 દુનિયામાં તેરવનારી ચીજ છે અને તેજ સઉ કરતાં ચડીઆતી છે,
 બાકી તન મન અને ધન તો ફક્ત એક સાધન છે. મનથી નેક
 કામ કરનારાનો પહેલો દરજો છે, તનથી નેક કામ કરનારાનો બીજો
 દરજો છે અને ધનથી નેક કામ કરનારાનો ત્રીજો દરજો છે. વળી
 મન અને તન એ કુદરતી સાધનો છે જ્યારે ધન એ એક બનાવેલું
 સાધન છે. પહેલા બેમાં કુદરત રહેલી છે જ્યારે બીજામાં ઇન્સાની
 બનાવટ છે. વળી ધન ન હોય તો પણ માણસ મન અને તનથી
 નેકી કરી શકે છે કારણ કે નેકી કરવા માટે એ બે વસ્તુઓ પુરતી
 છે. એટલે દોલા ન હોય તો પણ નેકી તો થઈ શકે છે. આવી
 નેકી કરનારી બે ચીજો માણસમાં મોજુદ છે છતાં નેકી કરનાર
 મન કે નેકી કરનાર શરીર કરતાં લોકો ધન તરફ વધારે ખેંચાય છે
 પછી તે ધન ગમે તો પુરે રસ્તે કેમ વપરતું ન હોય. નેકી એજ
 સઉથી મોટી ચીજ છે અને એજ માનવાને લાયક છે. અને ધન
 તો નેકી કરવાનું ફક્ત એક સાધન છે અને તે પણ જ્યારે નેક
 કામે વપરાય ત્યારે. આવો ચોખો મામલો છે કે નેકી ધન કરતાં
 પણ ચડીઆતી છે તો પણ આપણે નેક મન અને નેક તન તરફ
 વધુ નહીં ખેંચાતાં ધન તરફ વધારે ખેંચાઈએ છીએ તેનું કારણ
 એજ છે કે નેકીનું ખર્ચ સાધન યું છે તે જાણવાની આપણામાં
 ખરી તાકાત પેદા થએલી હોતી નથી, અને તેથીજ આપણે ધનને
 મોટું અને ધનવાનોને મોટા મરતગાવાળા સમજીએ છીએ.

સંતોષમાં સુખ.

પ્રુદા પાક તો ચોખ્ખું ફરમાવે છે કે “તમ રામાં મોટા મરત-
આવાળો તો તેજ છે જે વધારે પરહેઝગાર (નેકી કરનાર) હોય.”
જ્યારે પ્રુદા પોતે ફરમાવે છે કે નેકીનો દરજ્જો મોટો છે તોપણ નેક
આણસની આપણે દુનિયાદારના મનમાં કાંઈપણ ગણુત્રી નથી.
આનું કારણ એજ છે કે નેકીની ખરી કદર કરવાનો આપણામાં
જોઈએ તેવો ગુણ પેદા થયો નથી ધનથી જાહેર માન મળે છે,
સારા મકાનો, સારા ધરેણા, સારાં લુગડાં, સારી ષોડામાડીઓ વિગેરે
સુખના સાધનો મળે છે એવો આપણો આસતા જમાનાની રૂઠીને
હીધે ખીવાલ થઈ ગયો છે. પણ જો ખરી રીતે જોવા જઈએ તો
એ ચીજોમાં ખરું સુખ નથી જો એમાં સુખ હોત તો પ્રુદાવાળા-
એ એ તેમાંજ સુખ માન્યુ હોત. પણ તેમણે તેમાં કદી પણ સુખ
માન્યુ નથી. તેમણે તો ખરું સુખ (કિનાઅત) સંતોષમાં માન્યુ
છે અને સંતોષ દમેશાં જુજુર્ગોની સોહગતથી તાલ મેળવી ખુલ્ક
પેદા કરવાથી મળે છે.

આવી એ ખી વાતો પ્રુદાવાળા કહી ગયા છે તોપણ આપણે
ધન અને ધનવાનો તરફજ વધારે એવાતા જઈએ છીએ તેવું શું
કરણ છે તે તપાસવાની જરૂર છે. ધનવાનો દરસામ વિરૂધ્ધતા ગમે
તેટલાં કામો કરે અને તે આપણે સારી રીતે જાણીએ તો પણ
તેમના તરફજ આપણે એવાતા જઈએ છીએ એથી જણાય છે કે
નેકીની ખરી પરખ કરવાનો આપણામાં અનુભવ પેદા થયો નથી.
આથી એમ કહેવાની મતલબ નથી કે ધનવાન આપણોની સોહગત

ન કરવી અને તેમનેમાન ન આપવું. દરેક લાઇ સાથે મોહનત કરવી અને તેને માન આપવું એ તો નેકી છે પણ તે મોહનત અને માન જ્યાં સુધી તેમની પાસે દોલત હોય ત્યાંજ સુધી આપવામાં આવે તો તે દોલત પરસ્તીજ કહેવાય. એક માલદાર બાઈ જેની પાસે ધણી દોલત હોય છે તે જ્યારે આવે છે ત્યારે તેને માટે સેંકડો માથુસો ફુલદાર લઈને સ્ટેશન પર જાય છે, તેને માટે ઘોડાગાડીઓ હાજર રાખે છે, તેને બારે માનથી ઉતારી મોટા ઠાક સાથે લઈ જઈ સારા મકાનમાં ઉતારે છે, તેના માનમાં દાવતો અને ખારડીઓ કરે છે, તેની ખીદમતમાં હાજર રહે છે, તેના એકપણ બોલ હેઠે પડવા દેતા નથી અને હરવખને તેને માટે તૈયાર રહે છે. આવું કરવામાં કાંઈ શુરાઈ નથી. પણ જ્યારે તે માથુસ પાસેથી દોલત ચાલી જાય છે અને તે સાધારણ દોલતમાં આવી જાય છે તો તેની દોલત સાથે આપણી તમામ વાતો પણ ચાલી જાય છે. બચકે જ્યારે ફરી તે આવે છે તો તેને લેવા સુધ્ધાં કોઈ જવું નથી અને કદાચ કોઈ જાય છે તો તે ક્રકત શરમા શરમીને લીધેજ જાય છે. તેમને ન કોઈ પુલદાર ચડાવે છે કે ન પહેલા જેવી તેમને ઇજાજત આપે છે કે ન તેમની તેવી ખીદમત કરે છે. માથુસ તેનો તેજ હોય છે પણ દોલત ગઈ એટલે આપણે તેને ઠાકીનો સમજવા લાગીએ છીએ આ બધી આપણામાં કેમ ચઈ ચઈ છે તેનો આપણે વિચાર કરવો જોઈએ આ દોલત પરસ્તી નથી તો ખીજું શું છે? આપણે પુણ પરસ્તીનો દાવો કરનારા કેવી રીતે દોલત પરસ્તી તરફ ખેચાઈ રહ્યા છીએ તેનો આપણને ખીદમત સુધ્ધાં આપવો નથી કેવી શુરાઈ તરફ આપણે તથાઈ રહ્યા છીએ તેનો આપણે વિચાર કરવો નથી, અરે તે માથુસ

જ્યારે દોહતવાળો હતો ત્યારે તો આપણે તેનો એલેએલ ઉઠાવી લેતા હતા અને આજે ધન જવાથી આપણી મોહબત પણ ચાલી ગઈ! ત્યારે શું આ મોહબત સાચી હતી? પહેલાનો માન પાનનો દેખાવ શું ખરા દીલનો હતો? શું આમાં દોહતપરસ્તી નહોતી? શું આ બધું ખુદા જોતો નહોતો? જો તે માણસ માટેજ આ સહિ હવું તો એ માણસ તો તેનો તેજ છે તો આજે એ બધી દોહધામ ક્યાં જતી રહી? શું આનું નામ હક પરસ્તી? શું આનું નામ ખુદા પરસ્તી? શું આવી વાતો ઉપર મુસલમાનીનો દાવો? અહ-સોમ! મારા માલદાર જાઇએએ આ વાત ખુબ ખ્યાનમાં ઉતારવા જેવી છે દોહત આજ છે ને કાલે નથી કારણ કે તે ચાલી જાય એવી ચીજ છે અને ચાલીજ જાય છે તેથી આવા માનપાનના દેખાવ ઉપર જુલા પડવ નું નથી, આ બધી જે ખુશામતો થાય છે તે માણસની નથી પણ દોહતની છે. અને તે બધી ખુશામતો દોહત જતાં તેની સાથેજ ચાલી જાય છે આનું નામ ઉમતાને નમવાનું છે ખુદાને નમવાનું નથી, ખુદાને નમનારા દોહતના તેજમાં અંજનનારા હોતા નથી પણ જાઇની સાચી મોહબત અને ખરા પ્રેમના શીદાઇ હોય છે. જો જાઇનીજ ખાલ મોહબત હોય તો દોહત મ્યાં પછી પણ જેવીને તેવીજ કાવમ રહે પણ અસમલમાં તે જાઇની મોહબતજ નથી પણ ઝરની જુદી ખુશામત છે જે વખત આજે માલમ પડી જાય છે. આપણે એમ કહેતા નથી કે બધાજ જાઇએ તેવા ઝરપસ્ત હોય છે. ના, તેમ તો નથીજ. કારણ કે જો બધાજ તેવા હોય તો દુનિયા આજે નહી. કેટલાક સાચી મોહબતવાળા પણ હોય છે પણ તે સેકેડે એક જેટલજ હોય છે કારણ કે ખાલિસ-સાચી મોહબત એ તો ખુદા તરફની એક મોદી

ન્યામત છે અને એવી ન્યામત કંઈ બધાને મળી શકતી નથી. તે તો જેનાથી તે શુભ થાય છે તેનેજ આપે છે. આવી સાચી મોહબતવાળા તો દોહત ગયા પછી પણ તેટલીજ મોહબત કાયમ રાખે છે અને તેટલુંજ માન આપે છે બલકે તેથી પણ વધારે ખીદમત કરે છે કારણ કે તેનું મન અંદરથી તેને કહે છે કે અરે ભગા આદમી, આ માણસને તું પહેલાં માનપાન આપતો હતો તો તે પણ તારી સાથે સારું સલુક કરતો હતો અને તને પોતાની સાથે રાખી તને પોતાનો સમજતો તો શું દોહત જવાથી તે તારી મોહબતનો હકદાર મટી ગયો ? ત્યારે શું તું તેની સાથે દોહતને લીધેજ મોહબત કરતો હતો ? શું દોહતજ માનની હકદાર છે માણસ નહીં ? જો દોહતજ હકદાર હોય તો તેનો ઢગલો કરીને તેને માન આપ અને પછી જો કે તે જીવ વગરની મુરદા ચીજ તારા માનની કેટલી કદર કરી શકે છે ? જો તું દોહતના ઢગલાને માનનારો હોય તો પછી તને ઝરપરસ્ત કહેવામાં શું વાધો છે ? જો તું ઝરપરસ્તજ હોય તો પછી તને માણસ કે જેને ખુદાએ પોતાના ખલીફાનો રત્નો આપી દુનિયામાં મોકલ્યો છે અને ફિસ્તાઓના સિજદાને લાયક મણ્યો છે તેની શાન તું શું સમજ્યો ? આદમને તમામ ફરિસ્તાઓએ સિજદો કરીને માન આપ્યું હતું તો શું તે પછીસાને લીધે હતું ? જો ખુદાના ફરમાનને લીધે હતું તો શું આ સખસને માટે ખુદાનું કંઈ ફરમાન નથી ? જો છે તો પછી તું ખુદાના ફરમાનને કેવી જાહેર રીતે તોડી રહ્યો છે ? ખુદાની તું આવી ચોખ્ખી નાફરમાની કરી રહ્યો છે છતાં પણ તું ખુદા પરસ્ત હોવાનો ઠાવો કરી રહ્યો છે એ ઠાવો કેટલે દરજે ખરા છે ? શું આનુંજ નામ ઝેરત ? શું આનુંજ નામ હમરદી ? શું આનુંજ

નામ મોહ્યત ? શું આતુન્જ નામ ઇસ્લામ ? ખુદા તો ફરમાવે છે
 કે મુસલમાનો (મોમેનો એક ખીજના લાઇ છે એટલે તે એક
 એકની મોહ્યતના હકદાર છે કાંઈ માલના ઢગલાનો એ હક નથી.
 મુસલમાન ભાઈનેજ ખુદાએ એ હક આપ્યો છે. તો પછી જે હક
 તેને ખુદાએ આપ્યો હાય તેમાં કમી જરતી કરવાનો તને શું હક
 છે ? તું તો ખુદાને માનનારો માણસ છે અને તેના હુકમને માથે
 ચડાવનારો છે તો તને એ નિજીવ દોલતથી શું કામ ? તને તો
 ખુદાથી કામ છે અને તેના હુકમ એજ તારે માટે બસ છે. એની પાસેથી
 દોલત ગઇ તો શું થયું ? કઇ એવું ઇમાન થોડુંજ ગયું છે ?
 ગરીબી આવી તેથી શું થયું ? ગરીબી કાંઈ એજ થોડાજ છે ?
 રસુલે પાકે તો ફરમાવ્યું છે કે ખુદા તું મને ગરીબોમાંજ રાખજે,
 ગરીબોમાંજ મારજે અને ગરીબો સાથેજ મને હશરમાં ઉઠાડજે.
 જો ગરીબી એ છુરી અને એજવાગી ચીજ હોત તો રસુલે મહશુલ
 તેની સાહત રાખતજ નહીં આજે એ ગરીબ હાલતમાં
 આવ્યો છે તો રસુલે પાકની સાહતનો હકદાર થયો છે
 જ્યારે રસુલે પાક તેની સાથે મોહ્યત રાખવા ખુશી
 ખતાવે તો તું તેમને અદના યુલામ તેરાથી મોહું ફરવે
 તો તેમની આહેશને તું કેવી રીતે પમ તજે રમદોળી રહ્યો છે
 તે સાફ જણાઇ આવે છે. તું તો હુબુરનો યુલામ છે, કાંઈ ઝરનો
 યુલામ નથી. જે ઝરના યુલામ હોય તે બલે તેનાથી હડી બંધ
 પણ તારે તો કદી પણ હકવાનું નથી જે કમી ઇન્સાનનો છે તે
 દોલતનો નથી દોલત તો ઇન્સાન પેલા કરી શકે છે જુ ઇન્સાનને
 દોલત પેલા કરી શકતી નથી. ઇન્સાન દોલતને માલિક છે કાંઈ

દોષત ઇન્સાનની માલિક નથી ઇન્સાનમાં રૂદ છે, ઇન્સાનમાં ઇમાન છે, અને ઇન્સાનમાં ખુદાઈ ઇશક છે જ્યારે દોષત આ વાતોથી તદન બેનસીબ છે. તો એવા ઉંચા ગુણુ અને દરજ્જવાળા ઇન્સાનને મુકી દોષત જેવી નિજી વ-મુરદા વસ્તુને વળગવું એ ખરેખર નાદાની છે. તે ગમે તેવા પણ ઇન્સાન છે, મોમિન છે, તારો ભાઈ છે, એને વળગી રહેવામાજ તારી બલાઈ છે અને એને તરછોડવામાં તારી રૂવાઈ છે. શું તું ખુદા આગમ રૂવા થવા મગિ છે? આ દેખતની રૂવાઈ અહીંની રૂવાઈ કરતાં લાખ હુદરજે ચકની છે. એક ગરીબ ભાઈ સાથે ખાલિસ મોહબત રાખવાથી ખુદા રાજી થાય છે એવું ઇસ્લામ ચાખખું ફરમાવી રહ્યો છે. તો જે વાતથી ખુદા રાજી થાય તેમાજ દીન દુનિયાનું લક્ષું છે અને એ બલાની ખાત રજ તારે તેને વળગી રહેવું જ્નેહએ. તેની રૂદ ખુદા થશે તો ખુદા ખુદા થશે અને ખુદા ખુદા થશે તો ખેડો પાર છે. આ પ્રમાણે તે માણુસે પોતાના મનમાં વિચાર કર્યો અને તેને વળગી રહ્યો. બલકે વધુ મોહબત કરવા લાગ્યો આવા વિચારવાળા હાલ કેટલા માણુસો નીકળે તેનો ખીયાલ કરવાનો છે.

ખુદની જરૂર.

હાલ તો લોકો ઘણે ભાગે એવું જ માને છે કે:—

પેસાહી રંગ રૂપ હે પેસાહી માલ હે,
પેસા ન હો તો આદમી, ચરખેકી માલ હે.

કોડી કે ધસ જ્ઞાનમેં. નકશો નગીન હેં,

કોડી ન હોતો કોડી કે, ફિર તીન તીન હેં.

પશુ એ સહિ દુનિયાદારોની ખાલી વાતો છે અને જુઠા ઢંકા સલા છે ખુદા કાંઈ માલને પુછવાનો નથી પણ નેકીને પુછવાનો છે. અને નેકીની પુંજ એજ ખરેઃ માલ છે. માટે હમેશાં નેકી શી રીતે મળે તેનો ખીયાલ રાખવાનો છે. ગરીબોને હલકા ગણવા એ આપણીજ હલકાઈ છે. દોલતના નિશામાં બીજાઓને ખુરા ગણનારા ઓએ સમજતું જોઈએ કે દોલત કાંઈ યુવામી પટે ભખાવીને આવી નથી. તે ક્યાં સુધી રહેશે તેનો ભરાસો નથી તે આજ અહીં છે અને કાલે બીજું છે. જાઓ લોકો માલદાર થયા અને તે સહિ ક્યાં જતા રહયા તે પશુ જણાવું નથી આપણી નજર સામે કેટલા મંડાયા અને કેટલા દુટયા એ સહિ ઉપાડું છે મોટા મોટા પાદશાહેા જેમના ત્યાં ચાંદી સોનાની અંબાડીવાળા હાથીઓ કુલત્યા હતા અને જેમના ત્યાં ચાંદી સોનાની રેલઉલ હતી તે મટી ગયા તેા પછી આપણી શું ગણુતરી ! એ દોલત ન કોઈની પાસે રહી છે ન રહેશે. એકે હાથે આવે છે અને બીજા હાથે જાય છે. જ્યારે આપણું શરીર આપણું નથી તેા પછી દોલત આપણી શી રીતે થવાની હતી ! તે દુનિયાનો કારખાર ચત્રાવવા માટે એક સાધનરૂપ છે તેથી ઉપયોગી બીજું છે અને તેથી એક બીજા મળવાથી માણસે ખુદાનો ઉપકાર માની હમેશાં નખીને આલવાવું છે. આજીઝી-નરખી એ સહને પસંદ છે જેમ માણસ માલદાર વધારે હોય તેમ તેામાં નમનતાઈ વધારે હોય અને ગરીબો માટે તેની વધુ જામણી હોય તેા તેનાથી ખુદા ધણે રાજી થાય છે અને દુનિયામાં પશુ તેની નેકનામી વધે છે. જે ભાઈઓ આ પ્રમાણે ચાલે છે તેમને આપણે

નંદાએ છીએ છીએ કે તેમની ચોતરફ તારીફ થાય છે. દુનિયામાં આવા ધણા માલદાર માણસો છે જે ગરીબ તખીયતના થઈને દરેક ગરીબ સાથે ચારી સંબંધથી પેશ આવે છે. તેમનાથી ગરીબો પણ ધણા રાજી રહે છે અને વખત આવે તેમને માટે જીવ આપવા તક્યાર થાય છે.

પણ આજ કાલતો ધણે ભાગે એવો મામલો થઈ ગયેલો દેખાય છે કે ખુદા અને રસુલનો તમા હક ઇન્સાફનો કોઈને ખ્યાલ રહેતો નથી. બસ જ્યાં જુવો ત્યાં પછસાની તારીફ અને પછસાની સિફત થઈ રહી છે. નોકર શેઠની અદખ કરે છે તો તે પછસાને લીધે, રાજની ઇજ્જત છે તે પછસાની ખાતર, દોસ્તોની દોસ્તી છે તો પછસાને માટે, કુંકામાં દીકરો, દીકરી, બાઈ, બહેન, ધણી, આરત જેટલા છે તે સહી રૂપીઆને જોનારા થઈ ગયા છે. સગપણની ખરી મોહબત કોઈ જોતું નથી. આજકાલતો પછસો દીન ઇમાન કરતાં પણ ઉંચી જગા લઈને બેઠો છે. દીન ઇસ્લામમાં પછસા ઇમાવાની કાંઈ મનાઈ નથી પણ સવારે આંખ ઉપડતાંજ ન ખુદાનું નામ છે કે ન રસુલનું, ન વજુ કે ન નમાઝ, બસ ઉઠ્યા ત્યારથી પછસા પછસાને પછસા, પછી કાલે તે હરામ રસ્તાથી કે દમાખાજી થી કે ગરીબોના હક ખારવાથી મળે. મતલબ કે જે રસ્તાથી મળે તે રસ્તાથી જોમા કરવામાં આનાકની કરવામાં આવતી નથી. ખ્યાલ ફકત એટલોજ છે કે બસ તીજેરી બરાખ.

પણ સમજવું જોઈએ કે ધણા માણસો પાસે કરોડો રૂપીઆની ખુંજ છે પણ તેમને જોરાક તેજ પાસેર બોટ કે પાસેર એખા નો છે જે ગરીબો ખાય છે. તેઓ કલમ એમ આહે કે અમે તેથી વધારે ખાઈએ પણ તેમ થઈ શકતું નથી છતાં પણ રાત દિવસ

પદસાની ફિકર માથામાં ધુસી રહેલી છે. વળી તે ઉપગંત પદસાં હોય કે ન હોય પણ માલદાર કહેવડાવવાનો ખીયાલ મગજમાં હમેશાં રમી રહેલો છે. આપણો દેશ તો ધણી ગરીબ છે પણ આખી દુનિયામાં માલદાર મચ્છદુર થઈ ગયો છે તે આ ખીયાલને લીધેજ છે હલાલ અને પાક કમાઈનો રસ્તો તો આજકાલ બેવડુરી મણવામાં આવે છે. દરેકને એવી ખાહેશ છે કે હું અકલમંદ ગણાઉં અને મરી તારીફ થાય અને આજની દુનિયા પદસા વગર તેવા મણાતી નથી માટે ગમે તે રીતે પદસા બેમા કરવા અને મોટા થવું. પણ યાદ રાખવું જેઠાએ કે જે પદસા હલાલ રાજીના હોય છે તેજ પાક છે અને તેથીજ આકસ્મત સુધરે છે અને ખુદા રાજી થાય છે. આવી ભુરાઈઓમાં સાધારણ માણસ તો શું પણ મોટા મોટા ઇલમવાળા અને વિદ્વાનો પણ ફસાએલા છે.

લોકો માલને આજકાલ સહથી મોટા સમજી હદ કરતાં વધારે તેને વળગતા થઈ ગયા છે તેનું ખરું કારણ એજ છે કે ઇસ્લામનું ફરમાન તેમના મનમાં સારી રીતે ઉતર્યું નથી. તેના ઉપર તેમનો અમલ નથી. યુરોપના જડવાદી ખીયાલોએ લોકોના મનમાં ધર કરી લીધું છે. ક્રિશ્ચીયન (ઇસાઈ) પ્રજાઓ માલની પુનઃરી છે અને માલને માટે મોટી મોટી લડાઈઓ કરી લાખો માણસોની કુરયાની યો કરાવે છે. તેમનામાં મઝહબનો ખીયાલ ધણેજ લોટો છે. સાયન્સની ફિતાઓ વાંચીને તેઓ ખુદાને પણ જીલવા લાગ્યા છે, અને એવુંજ નામ મફલત છે ખુદાથી મફલત તેનું નામ દુનિયા છે અને તેજ દુનિયાને “મલકીન” કહેવામાં આવી છે. ગરીબો તરફ મફલત રાખવી એ ખુદા તરફ મફલત રાખવા જેવું છે કારણ કે

મરીનું ખંદાઓનો ખીયાલ રાખવાનો તેનો ખાસ હુકમ છે. બધે માણસ માલ ભેગો કરે તેમાં કંઈ વાંધા જેવું નથી પણ તે કામ તેણે ખાસ નેકીના ખીયાલથી કરવું જોઈએ. ખુદાથી ગાફિલ થઈને કરવાનું નથી. નેકીથી ગાફિલ રહેવું એ ખુદાથી ગાફિલ રહેવા બરાબર છે. તેથીજ નેકીને હમેશાં ચડતી મણી છે. મરીઓનો ખીયાલ એ ચડતી નેકી છે તોપણ આપણે આજકાલ મરીઓ કરતાં માલદારોનો વધારે ખીયાલ રાખીએ છીએ. માલદારો આપણી મદદ તથા ખીયાલના મોહતાજ નથી તોપણ ઇસાઈઓની ઝરપરસ્તીનો રંગ આપણને પણ ચડવાં લાગ્યો છે જેથી આપણે એવું કરીએ છીએ.

આને માટે કેટલાક એમ કહે છે કે ઇલમ નથી તેથી એવું થાય છે પણ આપણે તો મોટા મોટા ઇલમવાળા અને વિદ્વાનોને પણ માલદારો તરફ વધારે ખેંચાતા જોઈએ છીએ. ઇલમ પણ અહીં કામ કરતો નથી. હાલ જે મોટા મોટા આજેવાનો પોતપોતામાં લડી રહ્યા છે તે બધા ઇલમવાળા છે તોપણ તેઓ એ ત્રણમાં દુશ્મનોલા છે. આથી માલમ પડે છે કે ઇલમમાં પણ નફસાનીયત અને મરરી છે. જે ઇલમમાં આવી જાયતો ન હોય તો ઇલમવાળાઓના જે આપણે હાલ જમરા ઝમકા જોઈએ છીએ તે થવા પામે નહીં. આનું નામ “મર્યા પણ મર્યા નહીં.” ઇલમ પેદા કર્યો છે પણ ખુફિ મોહંમદી પેદા કર્યું નથી. ખુફિ મોહંમદી (પમગમરી વિવેક) માં નરમી આજ્ઞી અને નમીને માલવાની આદત હોય છે. આ ઇલમ જુદો છે જે જુલુમોની સોહબતની અસરથી પેદા થાય છે. જુલુમોમાં ખુફે મોહંમદી હોય છે અને જે બેકી તેમની સાથે જેમીને તેમની સોહબતથી

કામદો મેળવે છે તેમનામાં પણ આ ગુણો પેદા થાય છે. તેઓ પોતાની જાતને હકીર (ખીજથી હલકા) સમજીને ચાલવાની તાલીમ આપે છે જે લાંબાવખતની સોજતથી માણસમાં રચીપચી જાય છે અને હમેશાં કાયમ રહે છે.

એકલબારાવાળા-પીર કાયમદીન બાવા સાહેબ પોતાની “નુરે રૌશન”* નામની કિતાબમાં ફરમાવી ગયા છે કે “કાયમદીન સવાસેર સબ કોષ્ટ હોવે, નવટાંકી ન હોવે કોષ્ટ” એ પ્રમાણે હાલતો ફરક જથ્થુ સવા શૈર થવા કાશીસ કરે છે. ઇલમ વાળાઓ પણ બંધે બાગે આવી મોટાઇમાં પડેલા છે જેથી તેમનામાં હમેશાં નકામાં કજબા ઉભા થાય છે.

મૈલાના હાજી ઇમદા દુહસાહ સાહેબ જે મૈલાના અશરફ અલી સાહેબ તથા ખીજ તમામ દેવબંદી આલીમોના મોટા પેશવા થાય છે તે પોતાની “શમાએમ ઇમદાદીઆ” નામની કિતાબમાં ફરમાવે છે કે આલીમો પણ પોતપોતામાં ઝમઝ કરે છે કારણ કે ઇલમમાં પિન્દાર (અ.પવગાઇ—ગરૂરી) વધારે હોય છે, અને તેથીજ અલ-ઇલ્મ હિજબુલ અકબર” (ઇલમ એ એક મોટો હિજબ-પરદો છે) એવી જે હદીસ છે તે તેમને લાગુ પડે છે, વિગેરે હાજી સાહેબે લખેલું છે.

*-“નુરે રૌશન” ગુજરાતીમાં હાલમાં બહાર પડી ગઇ છે. તે સવા હસો પૃષ્ઠની એક મોટી કિતાબ છે જેમાં તસવ્વુફ-અલ શામની બધી ઉમદા જાગતો છે. તેની કીમત રૂ. ૩-૮-૦ છે અને તે સુરત, હરીપરામાં “ઝલ્ફીકર” એ.શીસમાંથી મળી શકે છે.

ઇલમ બેશક ધણી જરૂરી ચીજ છે અને તેનું શીખવું જરૂર છે પણ તેની સાથે ખુદક પેદા કરવાની ખાસ જરૂર છે કે જેથી માણસમાં નરમી અને આજીવી પેદા થાય. હજરત આદમ અ. અને શેતાન બંનેએ કસુર કરી હતી પણ હજરત આદમ અ. આજીવીને લીધે મકયુત્ત થયા છે અને શેતાન મરદુદ થયા છે. તેનામાં ઇલમ ધણો હતો પણ આજીવી નહોતી અને તેથીજ તેણે ખુદાના હુકમ પ્રમણે સિજદો ન કર્યો. આથી આજ જણાય છે કે ઇલમ સાથે આજીવીની પણ ધણીજ જરૂર છે. આ ખુદકે મોહમદનો એક ખાસ ગુણ છે અને ઇલમવાળાએ તે અંબીયાના વારસ થવા માંડે તેની ધણી જરૂર છે. આ ઉમદા ગુણથીજ માણસ ખુદાની પસંદગી મેળવી શકે છે. “નમ્યો એ ખુદાને ગમ્યો” એ કેહવત હાલ પણ આપણામાં ચાલે છે એ આ ઉપરથીજ નીકળેલી માલમ પડે છે. નમીને ચાલવાનો ગુણ ખુબુર્ગોની સોહબતથી પેદા થાય છે કારણકે તેમના ત્યાં તાલીમજ એની છે. તેઓ તેનો અમલ પોતે કરે છે જેની પરકતથી લોકોમાં તેની અલર કુદરતી રીતે પેદા થાય છે અને વખત જતાં તેમની નેક સોહબતથી તેઓ પણ એ ગુણવાળા થઈ જાય છે અને ગરીબોનો વધારે ખીચાલ રાખે છે.

ખુબુર્ગોની સોહબતના ફાયદા.

કેટલાક લોકો એમ કહે છે કે હાલ એવા ખુબુર્ગો રહ્યા નથી પણ એ દલીલ ખામદર નથી કારણકે જ્યાં સુધી આ દુનિયા ચાલી રહી છે ત્યાં સુધી તેવા ખુબુર્ગોની હસ્તી કાયમ છે એવું મહાન પુસ્તકો કહી ચયા છે. આરે ખુબુર્ગો દુનિયામાં જાકી નહીં રહે ત્યારે

દુનિયા પણ ખાકી રહેવાની નથી. હાલ જ્યારે દુનિયા મોજુદ છે
 તો યુજુર્ગો પણ હોવાજી જીવંત. આપણે શોધતા નથી અને
 મહોડેથી ફક્ત બોકોથી સાંભળીને કહી નાખીએ છીએ કે હાલ એવા
 સાચા યુજુર્ગો નથી. જો સાચા યુજુર્ગો નથી તો આપણે કહીશું કે
 સાચા શોધનારા કેટલા છે ? “ જોઈએ યાજીએ”, (જો શોધે છે
 તેને મળે છે) એ તો ફારસીની ખાસ કહેવત છે. શોધનારા માથુસ
 ખુદને પણ શોધી કહાડે છે તો પછી શોધનારને યુજુર્ગો કેમ ન
 મળે ? પણ કોઈ શોધે નહીં તો ક્યાંથી મળે ? જોવા શોધનાર તેવી
 તેમની શોધ ? દોલત જેવી ચીજ શોધવા આપણે ચીન, આફ્રિકા,
 યુરોપ અને અમેરીકા સુધી જઈએ છીએ અને યુજુર્ગોને શોધવા
 એ માલુમથી પણ ન જઈએ અને ફક્ત મહોડેથી કહી નાખીએ
 કે હાલ કોઈ યુજુર્ગો રહ્યા નથી તો તે કેવું કહેવાય ? આપણને
 જોડેથી દોલતનો ખીયાલ છે તેનો એક પાપ જોડેથી પણ ખીયાલ
 યુજુર્ગો માટે નથી તો પછી યુજુર્ગો ક્યાંથી મળે ? જ્યાં તેમની
 તલાશજી નથી તો પછી તે મળે પણ શાંના ? “ મન હોય તે
 માળવે જવાય ”. સાચા દીક્ષી આપણે શોધીએ તો સાચા યુજુર્ગો
 પણ મળી આવે. સાચા શોધનારાઓનો દુકાળ હોય તો સાચા
 યુજુર્ગોનો પણ દુકાળજી જણાય. જ્યારે શોધવાની ખાહેશજી નથી તો
 પછી ખાહેશ વગરની ચીજ મળેજી શીરીને ? ફક્ત વાતો કરવાથી
 કોઈ ચીજ મળી શકતી નથી. જોરત વગર મેહનતે મળી શકતી
 નથી તો પછી યુજુર્ગો શી રીતે મળી શકે ? એકતો ખાહેશ નથી
 અને જો ખાહેશ પેદા થાય છે તો તે પરજામના ફરિશ્તો મટાડી
 દેવાની પેરવીશી હોય છે મારણ કે તેમાં તેઓ પરજામનો કામો અને

પોતાનું નુકસાન જુવે છે. જો પુલ્કુર્ગોની તલાશમાં લોકો પડે અને તેમને જોળી કઢાડી તેમની સોહજતથી ફાયદો મેળવે તો નમુનેદાર ઇસ્લામી જીંદગી ગાળતા થઈ જાય અને ઇસ્લામ આમળ વધી જાય. આના લીધે ઇસ્લામના દુશ્મનો પહેલેથી એવી હવા ફેલાવે છે કે પીરી મુરીદોનો રસ્તોજ એક હોય છે અને લોકોને તે નકામો બનાવે છે. હરીફાના મજહબમાં રહાનીયત નથી તે ગુલુ તો ઇસ્લામમાંજ છે, અને પુલ્કુર્ગોની સોહજતથી લોકોમાં તે પેદા થઈ શકે છે, અને એ વાતની ખાત્રી હરીફાને પણ થઈ ગઈ છે. આ ગુલુ જો તાજો રાખવામાં આવે તો ઇસ્લામ બચા કરતાં ચડીઆતો સામિત થઈ જાય. તેટલા માટેજ આજીવને રહાનીયતથી દુર રાખવા માટે એવી હવા ફેલાવવામાં આવે છે કે ઇસ્લામને ચડીઆતો થવાનો મોકોજ મળે નહીં. આ કામ કરવા માટે પગાર આપીને માણસો રોકવામાં આવે છે જે બધે ફરીને એવીજ વાતો કરે છે કે એ રસ્તોજ આજીવજીવોનો છે અને માણસને નકામો કરી નાખનારો છે. આથી લોકો તે તરફ જતા અટકી જાય છે અને હરીફા પોતાના હેતુમાં ફાવી જાય છે. એ રસ્તાનું પુરૂ જોલનારા કાંતો હરીફાના મજહબીઆ હોય છે કે કાંતો તે મજહબીઆઓની વાતો તરફ અંગજીપણે દોરાએલા હોય છે. પણ તેઓ એટલો ખીવાલ કરતા નથી કે જો એમાં ફાયદો ન હોત તો પીરાને પીર હસ્તગીર (ક૦ સ૦ અ૦) તથા પવાળ સાહેબ અબમેરી (૨૦ અ૦) જેવા મહાન પુલ્કુર્ગો એ અપભ્રાંર કરત નહીં. આ રસ્તામાં કાંઈ ખુબી હશે ત્યારેજ એનું ધારણ બંધાવું હશે

કેટલાક સન્નાસીઓ યુરોપ, અમેરીકા વિગેરે મુલકોમાં જઈને પોતાના ધર્મની પ્રીતિથી વિશેષ આપણો આપીને ત્યાંના

લોકોને જણાવે છે કે અમારા ધર્મ જેવી રહાનીયત ખીજા કોઇ
 ધર્મમાં નથી અને એ રહાનીયતથી અમારા મહાત્માઓ હેસ્ત
 પમાડનારા ચમત્કારો કરી શકે છે જેથી અમારા ધર્મનો એ ગુણ
 સહથી ચઢીઆતો છે. આવાં આવાં ભાષણો કરી તેમણે ત્યાંના લોકો
 ઉપર પોતાના ધર્મની સરસાઇની છાપ પાડી છે અને તે કામ
 જરી રાખવા માટે તેમણે ત્યાં કેટલાક મિશનો પણ કાયમ કર્યાં છે.
 તેમનું આ કામ ત્યાં જોરથી ચાલી રહ્યું છે. ઇસ્લામમાં રહાનીયત
 સહથી વધારે છે પણ તેના વિરુદ્ધ હરીફિએ ફેલાવેલી ધુરી હવાને
 લીધે કોઇ તેના તરફ ધ્યાન આપતું નથી અને લોકોની મદદતને
 લીધે તેમાં કમીપણ આવી ગયું છે અને હજુ આપતું જાય છે.
 ઇસ્લામ હરીફિ મુસલમાનોને એ રહાનીયતના રસ્તે ટાઢા પાડી દે છે
 અને મુન્નાસીઓ પોતાની રહાનીયતની સરસાઇ આગળ વધારતા
 જાય છે એટલે જને રીને ઇસ્લામના રસ્તામાં ખલલ ન આપે છે.
 વળી ત્રીજી તરફ આ સમાજ જોરથી ઇસ્લામ વિરુદ્ધ પોકાર
 હોવાની રહી છે અને ચોથી તરફ ઇસ્લામીઓ જુદા જુદા ફિરકામાં
 વહેંચાતા જાય છે અને તેમનું સમકાન દુટ્ટુ જાય છે. આ સહ
 આખતોમાં હરીફિની જબરી હિકમતો કામ કરી રહી છે. જે ભાષણો
 ઉઠા વિચાર કરીને રહાનીયત તરફ ધ્યાન લગાડતા થઇ જાય
 અને યુજુગોની સોહબત અખત્યાર કરી ખુલ્કવાળા સાચા
 ઇસ્લામી થવા કોશીશ કરવા માડેનો એક દમ ઇસ્લામ ફતેહમંદીની
 ટોચે જઇને ઉભો રહે. યુજુગોની સોહબતથી તેમનામાં નેહી અને
 એકસેપી વધી જાય અને નેચે તેના અતાપથી કામ તરીકે આગળ
 વધે એટલુ જ નહી પણ રહાનીયતનું જોર વધી જવાથી ઇસ્લામની
 ખુલાઇ તારકતની પણ જોડીને ખાત્રી થઇ જાય.

ઇસાઇ મુલકોમાં દેહરિયત (જડવાની માન્યતા)નો પવન પહોં
 ફેલાએલો હોવાથી તેનો એપ ઇસ્લામી ભાઈએને પણ લાગવા મડ્યો છે
 દેહરિયતવાળાઓને ખુદાનો ખીયાલ હોતો નથી પણ દોષત-ઝરનોજ
 ખીયાલ હોય છે કારણકે તેનેજ તેઓ તમામ હાંજતોને ગર લાવનારી
 સમજે છે. કેટલાક ઇસ્લામી ભાઈઓ પણ આવા ખીયાલ તરફ
 દોરાયા હોય એમ તેમની હાલની રીતભાત ઉપરથી જણાય છે.
 અને તેથીજ ગરીબોને હક્ક મળવા તરફ કેટલાકનું વક્તવ્ય થયેલું
 દેખાય છે. બધાજ કાંઈ તેવ નથી. માલદાર ભાઈઓમાં એવા પણ
 ધણા છે કે ગરીબોના સાથે પુરેપુરી હમદરદી રાખે છે અને તેમને
 ખનતી મદદ હમેશાં કરે છે અને ખુદાને રાજી કરવા હમેશાં તૈયાર
 રહે છે. ઇસ્લામની તાલીમમાં કુદરતી રીતે આવો યુજ રહેલો છે.
 પણ દેહરીયતનો પવન જેવું જેર ઇસાઇ તાલીમથી ધણું વધી જવા
 પામ્યું છે તેનો પટ આપણને પણ લાગે એમાં નવાઈ જેવું નથી.
 આ પવનથી ગ્યવા માટે આપણે કોશીશ કરવાની છે. આપણે
 લાખેનો વિમો ઉતરાવીએ છીએ પણ ઝકાત જે ખુદા સાથેનો
 વિમો છે તેનો ખીયાલ એછો રાખીએ છીએ. એટલે ખુદાના ફરમાન
 કરતાં આપણે આપણી દોલતને વધારે મણીએ છીએ અને તેથીજ
 ખુદા કરતાં વીમાવાળાઓનો આશરો વધારે શોધીએ છીએ અને
 લાખો ફીખા તેમને આપીએ છીએ. જે આપણે ખરા ખુદા પરસ્ત
 હોઈએ તો ખુદાના ફરમાનનેજ વળગી રહીએ પણ ચાલતા દેહરીયતના
 પવનને લીધે ખુદા ઉપર આપણા વિશ્વાસ જોઈએ તેવો મજબુત
 નથી. વીમાવાળાઓ કરતાં આ મી દોષત સાચવનારી ખુદામાં
 વધારે તાકત છે પણ તેની કુદરતી તાકત તરફ નહીં વળગી
 વીમાવાળાઓની બનાવટી તાકત તરફ આપણે વધારે વળગીએ છીએ

એ સું ખતાવે છે ? ખુદા પરસ્તી કે ઝર પરસ્તી ! મોહડે ખુદા પરસ્ત કહેવું સહેલું છે પણ તે પ્રમાણે અમલ કેટલા કરે છે ? આથીજ કહેવામાં આવે છે કે ઝર પરસ્તીનું ઝેર વધતું જાય છે અને ખુદા પરસ્તીનો ખ્યાલ ઝોઝો થતો જાય છે જે વાત ઇસ્લામથી તદ્દન વિરુધ્ધની છે. આમાં નાનાથી તે મોટા બધા ફસાએલા છીએ. ચાલતી હવાને તાબે થવા આપણે આગળ પડીએ છીએ પણ ઇસ્લામના ફરમાન પ્રમાણે ચાલવા પાછળ પડીએ છીએ. આ ફક્ત દલીલને ખાતર એક દાખલો આપવામાં આવ્યો છે કાંઈ ખીજાનો જેમની વીમો ઉતરાવવાની આદેશ છે તેમને જમરે જસ્તી રાહવા માગતા નથી કે તેમને શુરા કહેવા માગતા નથી પણ ચાલુ જમાનામાં કેવી હવા ફેલાઈ રહી છે તે આપણે દેખાડવા મગીએ છીએ.

આ બધી વાતો બેપરવાઈ અને નહસાનીયતથી પેદા થાય છે અને શૈતાન પણ હમેશાં તેજ કામ ઉપર અડેલો છે. તે નહસાનીયતને પેસવા માટે અને તેને ટોકા આપવા માટે માણસના રજેરસમાં ખુસેલી છે અને હમેશાં એજ આદેશ રાખે છે કે લોકોમાં નહસાનીયત અને બેપરવાઈ વધે અને તેઓ શુમરાહ થાય. તે દિલમાં એવા એવા ખીયાલ અને વસવસા પેદા કરે છે કે માણસનો નહસ હમેશાં જરૂર આવે છે અને તેથી હમેશાં ચરીબો અને માલદારોમાં ફિસાહ જાય છે. શૈતાનનું કામ હમેશાં ફિસાહ જમાડવાનું છે કારણકે મહિા મહિે ફિસાહ જાયે તો બેશિા તેમાં ફસાઈ નેકીના કામથી વિખુદા પડે અને ધુરે રસ્તે દોરાય. આવી શૈતાનની જબરી કોરીશ હમેશાં જારી છે ત્યારેજ આપણે સમજવા છતાં તેની ભાંભેરથીમાં

આવી જામએ છીએ અને અજરણુમાં પડીએ છીએ. અજરણુ એ બદ્ધજમી છે અને તે કોઈ ચીજ હઠમ નહીં થઈ શકવાથી પેદા થાય છે. અપચો પણ તેનું જ નામ છે. આવાં અજરણુ સાત પ્રકારનાં છે (૧) અકકલનું અજરણુ (૨) ધલમનું અજરણુ (૩) પદ્મસાનું અજરણુ (૪) હુકમતનું અજરણુ (૫) ખાનદાનીનું અજરણુ (૬) જ્વાનીનું અજરણુ (૭) ખુબસુરતીનું અજરણુ. આ સાત બદ્ધજમીઓ એવી છે કે ઈમાનગી તંદુરસ્તી તદન ખરાબ કરી નાખે છે અને તેનું મોત લાવી મુકે છે માટે એવી બદ્ધજમીઓથી બચતા રહેવું જોઈએ કે દીન અને દુનિયા બંને સુધરે. ગરીબો અને માલદારો બંનેને ખુદાએજ બનાવ્યા છે. સહનો માલીક એકજ છે. ગરીબી અને અમીરી સહ એનીજ સાથે સંબંધ ધરાવનારી ચીજ છે.

માલદારો અને ગરીબો બંનેની જરૂર.

સમજવું જોઈએ કે માલદારોને ખુદાએ જે દોલત આપી છે તે કામતીજ છે. “કુવામાં હશે તો અવાડામાં આવશે” એ કહેવત આપણે જુલવા જેવા નથી. તેમની પાસે દોલત હશે તો આપણને કોઈને કોઈ દીવસ કામદો પદોંચશે. હાલ આપણી મરજીદો આપણા મદરસા તમા મેહરિલે જે સારી હાલતમાં છે તે આ બધો માલદારોની દોલતનોજ ફાળો છે. પહેલાની અને હાલની હાલતનો આપણે વિચાર કરીએ તો આપણને માલમ પડશે કે જરૂર તેમણે પોતાની

દોહતથી કુચ્છે પહોંચાડ્યો છે. તે ઉપરાંત ગરીબોને પણ તેમના તરફથી કાંઈને કાંઈ મળે છે અને કામમાં નિર્ધનતા એ છી દેખાય છે. દીનના કામમાં પછસાની જરૂર પડે છે અને તે આ માલદારરેજ પુરો પાડે છે એટલે આપણા દીની કામોમાં તેઓ ઘણા ખપ લાગે છે. જે સીજ ખાતા હોય તેને ઉપયોગી સમજી રાખવી રાખવી જોઈએ. દોહત તેમને ખુલાસા આપી છે તો તેને માટે આપણે ભાઈ તરીકે તેમનું લજુ આપી તેમને માટે ખુલાસા ઉપકાર માનવો જોઈએ અને તેમના હકમાં દુવા કરવી જોઈએ કે તેમના પછસા દીનના અને કામના કામમાં કામ આવે. તેમના માટે પુરી લાગણી રાખવાની નથી પણ તેમના તરફ આપણે નેક વચણ રાખવાનું છે. દોહત મુશ્કેલથી હાથ આવે છે. ઘણા માણસો તે મેળવવા શતદીવસ મેહનત કરે છે પણ તે મળતી નથી એવા સંજોગોમાં આપણા કેટલાક ભાઈઓના તે હાથ આવી છે તો આપણે તે ગનીમત સમજવી જોઈએ. તેમની પાસે હશે તો કોઈન કોઈને દીવસ કામ આવશે અને નહી હોય તો કામ કંગાલજ ગણાશે.

બીજા ધર્મના લોકો પછસાથીજ પોતાના ધર્મને ફેલાવ કરી રહ્યા છે. ઇમામઓ તો કરોડો પાઉન્ડ તે માટે દર વરસે ખર્ચે છે. તેમની પાસે દોહત છે તો તેઓ આ પ્રમાણે સહેલાઈથી પોતાનું કામ કરે છે અને પોતાનો ધર્મ ચોતરફ ફેલાવતા જાય છે. આપણી કામમાં પણ જો પછસો હોય તો આપણે પણ કાંઈક સારું કામ કરી શકવા ફેલમંદ થઈએ. બ્યારે દુનિયામાં કંગાલીવતથી બચવા અને ધર્મના કામો કરવા માટે પછસાની જરૂર છે તો પછી માલદારોની હતી પણ ફાયદા કારકેજ છે. કંગાલીવતથી માણસ હબરો

ચુંદા કરવા લાગે છે અને ખુદાના અકાળમાં સપડાય છે. તો તેવી હાલત મટાડવા માટે પદસની જરૂર છે. કદાચ કેટલાક પદસા ભુરે રસ્તે ખરચાશે તો પણ થેડા ઘણાનો દીનના કામમાં વપરાશેજ. એટલે કાપદો તો ઘશેજ. આવી સ્થિતી હોવાથી માલદારો કામનાજ છે અને આપણી મોહળત અને હમરદીના હકદાર છે એ ભુલવું જોઈતું નથી. આપણી તેમની સાથે મોહળત હશે અને આપણે કાંઈ દીની કામની મદદ માટે તેમની પાસે જઈશું તો મોહળતને લીધે તેઓ જરૂર કાંઈને કાંઈ નેકીમાં ફાળો આપશે અને આપણું કામ જોરથી ચાલશે માટે આપણે તેમનો ખીયાલ રાખવો એ આપણી લજાઈ છે. આપણા પોતાના ખાનગી કામ માટે તેઓ કદાચ નહીં આપે તો પણ દીનના કામ માટે તો તેઓ જરૂર તૈયાર થશે એટલે તેમના તરફની મોહળતને લીધે આપણે દીની કામ માટે તો તેમની મદદ લઈ શકીશું અને તેમ કરી દીની કામ કરવામાં નેકી પણ કયાઈ લકીશું. આ જાણી આવતો જોતાં માલદારોની હસ્તી ધણી ઉપયોગી અને જરૂરની છે. જે આવું આપણે સમજીએ તો તેમના માટે આપણા મનમાં હલકો વિચાર કદી પેદા થાય નહીં. મોહળતથીજ મોહળત પેદા થાય છે એ આપણે ખુબ સમજી લેવું જોઈએ. આપણે એવું સમજીએ તો કદી પણ બેદીલી પેદા થવા પામે નહીં.

હવે આપણે આપણા મરીજ મુસલમાન લાઈઓ માટે પણ કાંઈક કહીશું. જે કે તેમની પાસે માનની પુછ નથી પણ તેના કરતાં પણ ચડતી જે ધમાનની પુછ છે તે તેમને ખુદાએ મેટા પ્રમાણમાં આપી છે ધરલામ તરફનું તેમનું શીલ્કપણ હવે દરજેનું છે. ખુદા ન કરે અને કાંઈ મરજી કે એવીજ મીલ કાંઈ ધરનામી સંસ્થા

ઉપર દુશ્મનો દુશ્મનો કરે તો આજ આપણા ગરીબ બાઇઓ દીવની મોહનતને લીધે તેનું રક્ષણ જનના જોખમે કરવા તૈયાર થાય છે અને વખત પડે તો પોતાના જીવ સુધ્ધાં આપી દે છે. કાનપુરની ઘરજીવનો એક ભાગ તોડી પાડવામાં આવ્યો હતો તો આ ઇસ્લામના સાચા શિદ્ધાઇઓ એકદમ કમ્બર કસીને બહાર પડ્યા હતા અને તેને માટે ભયભય છસો જોટલા ત્યાંજ સહીદ થઇ ગયા હતા. તેમની આ બેભિસાલ કુરબાનીઓ જોઇને સરકાર પણ ગભરાઇ ગઇ હતી અને વાઇસરોય સુધ્ધાં એકદમ ત્યાં ફોડી ગયા હતા અને તેમને ક્ષાંત પાડ્યા હતા. ઇસ્લામ માટે આ પ્રમાણે જીવ આપવાની તેમની બહાદુરી એક એવી ચીજ છે કે એક જખરી દુશ્મનને પણ બેબાકળી કરી મુકે છે. ઇસ્લામના દુશ્મનોને જો કોઇની પણ ખીક દોષતો તે આ ગરીબ બાઇઓનીજ છે. આજે તેઓ ન હોય તો ઇસ્લામને જઠમુળમાંથી ઉઘેડી નાખવા દુશ્મનોને કોઇ ચીજ શકે એમ નથી. તેમનામાં ઇસ્લામનો એવો તો જોશ હોય છે કે તેઓ તેને માટે પોતાના જનને પણ કાંઇ કિલાખમાં મણુતા નથી. ઇસ્લામ ઉપરના કોટાકટીના વખતમાં જ્યારે તેની ઉપર દુશ્મનો થાય છે ત્યારે માલ કે ઇલામ કરતાં પણ આવા ગરીબ બાઇઓનું શીદાઇપણું વધારે કામ આવે છે. જીવસાટેના કામો વખત આ આપણા ગરીબ બાઇઓ વગર બેલાવે તૈયાર થઇને ફોડતા આવે છે અને ઇસ્લામને માટે જન આપવા હાજર થઇ જાય છે. જીવ પકસા કરતાં પણ વહાલી ચીજ છે પણ આ ગરીબ બાઇઓ ઇસ્લામને માટે તેની પણ પરવા કરતા નથી. તેઓ ઇસ્લામના ખરા માર્ગી છે અને ઇસ્લામનું સાચું સક્કર છે, આ સક્કરની સંખ્યા ક્ષાંત કરોડની છે એ હરીદી બાણે

છે અને તેથીજ ઇસ્લામ ઉપર કાંઈ છેડતી થતી નથી. ઇસ્લામ હાલ જે
 રાહત ભોગવે છે તે જણે ભાગે આ ગરીબોના શીદાઈપણાને લીધેજ છે.
 હાલ મરજીદો મદદરસા તથા બીજી એવી ઇસ્લામી સંસ્થાઓ કાયમ છે તે
 આ ગરીબ જીવ પર ખેલનારાઓની હસ્તીનુંજ પરિણામ છે. નહી
 તો હરીફા એક પણ એવી સંસ્થા રહેવા દે નહી. આ ભાઈઓનું
 બળ ઇસ્લામને માટે માલના બળથી પણ ચડતુ છે. કુમલાઓના
 વખતમાં દુશ્મનોના મુકાબલામાં આ ભાઈઓજ જીત આપવા
 વધારે તૈયાર થાય છે. આ ગરીબો ઇસ્લામની હસ્તી માટે ખાસ
 જરૂરના છે. તેમના ઇમાનને તો કાંઈપણ વળગી શકતું નથી, આથીજ
 રસુલે પાકે ફરમાવ્યું છે કે આખર વખતમાં ઇસ્લામ બધેથી મટી
 જશે પણ ગરીબોમાં તો તે કાયમજ રહેશે. જેમના ઇમાનની આ
 હાલત હોય તેમને નકામાં ગણવા અને તેમને બિદઅતી અને “પીર
 પુલુ” કહેવા એ કેટલે દરજ્જે બ્યાજથી છે તેનો વિચાર કરવાનો છે.
 જે ભાઈઓ ઇસ્લામ ઉપર જીન દેનારા છે તેમને શુભો કેવા હોય
 તે ઉપાડું છે. ઇસ્લામની મુશ્કેલીમાં આપણથી મુકે પાષડ ન ભાગી
 શકે અને આ ભાઈઓ પહાડના પહાડ તોડી નાખે તો તેઓ ઇસ્લામને
 માટે કેવા જરૂરના છે અને ઇસ્લામ તેમની કેવી કબર કરી શકે છે
 એ તો ઉંડો વિચાર કરનારજ જોઈ શકે. તેમના આપણે એજ
 કહાડવા તૈયાર થઈએ તો પહેલાં આપણે એનો વિચાર કરી લેવો
 જોઈએ કે આપણે ઇસ્લામની કોટાકોટીના વખતમાં તેની કઈ સેવા
 બજાવવાને સાધક છીએ ? આપણે આપણા એજ તરફ નજર
 કરતા નથી. એ નજર કરીએ તો આ ગરીબ ભાઈઓ આપણા
 કરતાં સાચ દરજ્જે ચડતા જણાય પણ જ્યાં ઉપરચોટીઆ નજર

કામ કરતી હોય તો આપણને તેમની ખુશીઓ માલમ ન પડે. તેમનાં એવ કહાડવા સહેલા હોય છે પણ તેમના માફક કામ કરવું એતો મહા મુશ્કેલીની વાત છે. આવા દીનના દિદાઇઓ તરફ દલકી નજરથી જોવું એ કોમને હલકી ગણવા ખરાખર છે કારણકે તેઓ કોમના એક જ મરા જથ્થા તરીકે છે. જ્યાં સુધી આવા ક્ષેત્રીલા ગરીબ ભાઇઓ મોંઘુદ છે ત્યાં સુધી ઇસ્લામનો કોઇથી વાકો વાળ પણ થઇ શકવાનો નથી. આપણે તો ફક્ત તન પરવરી કરવા તરફ મૂકેલા છીએ પણ આ ગરીબ વોલંટીરીયરો તો ઇસ્લામને માટે પોતાની ખારી જન આપવા મટે હમેશા તૈયાર છે અને તેથીજ તેઓ ઇસ્લામના ખરા ગાઝી છે અને ખુદાના ખાસ વંદા અને રસુલે પાકના સાચા ઉમ્મતી ગણાય છે.

ઉપલી હકીકત જોતાં ગરીબ અને માલદાર બંને ઇસ્લામને માટે ઉપયોગી છે, બંને એક ખીજના ખરા ભાઇ છે. ભાઇ ભાઇની ગીબત કરવી અને તેમને ખુરા ગણવા એ દીનની અને કોમની ખુરાઇ કરવા ખરાખર છે. હાલ તબલીગ માટે એકસ પીની જરૂર છે અને તેમાંજ દીનની બેહતરી છે. દીનની બેહતરીનો ખીયાલ રાખવાની હરેક ઇસ્લામીની ફરજ છે એટલે જ ભાઇઓ માલદારો કે ગરીબોને ખુરા ભલા કહી ઇસ્લામમાં દિસાહ જગાડે છે તે ઇસ્લામની કેવી ખીદમત કરે છે તે તેમણેજ વિચારવાનું છે. તબલીગના કામની હાલ જયારે આપણને બેહદ જરૂર જણાય છે તો પછી કોઇને ખિદમતી, પીનપુણ કે કહર કહી કે મનાં પગમાં કુશલી મારવાથી ઇસ્લામની કઇ સેવ થઇ શકવાનું હતી ?

વહોરા ભાઈઓ અને મેમલુ ભાઈઓ.

આ લખાણથી મારી મતલબ એજ છે કે માલદાર ભાઈઓ ગરીબો સાથે માયા મોહનત રાખે અને ગરીબ ભાઈઓ માલદારો માટે સારી લાગણી રાખે કે જેથી તમામ ભાઈઓમાં એકસંધી બંધાય અને ઇસ્લામી સંગઠન મજબુત થાય. સુરત જીલ્લાના સુન્ની વહોરા ભાઈઓ પરદેશ ખેડીને ખુદાના ફાજલથી અને બુઝુર્ગોની દુવાથી સાફ કમાયા છે અને તેમણે એકસંધીનો અનુભવ મેળવ્યો છે એટલે તેમનામાં ગરીબો અને માલદારો બંને ધણી સારી મોહનતથી વર્તે છે. માલદાર ભાઈઓ ગરીબોના દરેક કામમાં ઊભા રહે છે અને તેમને ખનતી મદદ કરે છે મોત મૈયતના કામમાં તેમની મેહેનત દાખલો લેવા જોગ છે. ખુદાએ તેમને માલ આપ્યો છે તોપણ આવા કામ વખતે તેઓ ગરીબો માટે હાજર રહે છે અને તેવું દીલથી કામ કરે છે જેથી ગરીબને ધણો સંતોષ અને દીક્કાસો મળે છે. આ માલદાર ભાઈઓ નેકી કરવાના કામમાં ધણો આગળ પડતો ભાગ લે છે તેથી ખુદા તેમનાથી ધણો રાજી રહે એમાં નવાઈ જેવું નથી. આફ્રીકા, મોરીસ, ખરમાં વિગેરે ઠેકાણે તેમણે દીનને માટે સારી કાશીફ કરેલી છે. મસ્જીદો, મદરસા, તથા ખીજી એવીજ દીની સંસ્થાઓ માટે તેઓ ધણી કાળજી રાખે છે એટલુંજ નહીં પણ દીન ઇસ્લામ ઉપર અમલ કરવા પણ તેઓ હમેશાં હાંતેજર હોય છે. તેમનો સાદો અને નિઆલસ સ્વભાવ તેમની દેનગીને વધારે દીપવે છે. આમાં પણ અપવાદો હશે પણ તે અપવાદો વસ્તીના ધમાણમાં ધણો ઓછા નીકળે. એએમ ખુદાની આત છે તેમ ઇસ્લામમાં

કાંઈક કાંઈક આમીઓ પણ હરે. પરંતુ ખરી રીતે જોતાં તેમનામાં નરમી અને નેકી વધારે છે એમાં તો કાંઈથી ના યાડી શકાય એમ નથી. દીની ઇશ્કમના ફેલાવનો ખીયાલ પણ તેમને વધારે છે જેથી મદદરસા આગાહ કરવા તેઓ સારી મહેનત કરે છે. તેમનો પદસો ધણો ભાગે નેક કામમાં વધારે વપરાય છે. અને મરીબોને તેથી સારો ફાયદો પહોંચે છે. તેમની મરજીદો પણ સંકાષ્ટવાળી અને આગાહ છે તેમને ખુદાનો ખીદ છે જેથી તેમનો મોટો ભાગ નમાઝ પઠવા માટે વધારે ઇતેમ્નરી રાખે છે અને તેથીજ તેઓ સુખી હાલતમાં છે. તેમનામાં મેઠુ દીવ હોવાની એક સારી ખુબી છે અને તેથી તેમનામાં નેકી એકસંપી અને મોહબત વધારે છે.

દીનની ખીદમત કરવામાં મેમણુ ભાઈઓ પણ બુલાએ એવા નથી. તેઓ સાહસિક હોઈ વેપારના કામમાં ધણા આગળ પડતા છે. જેથી તેમણે દેશ અને પરદેશ અને વેદીને સારી દોલત મેળવી છે. આફ્રિકા, મોરીસ, વિગેરે ઠેકાણે તેમણે મરજીદોનો સહથી પહેલે પાયો નાખ્યો છે. કશકતા, મુંબઈમાં પણ તેમણે બનાવેલી મરજીદો અને મુસાફરખાના આજે ઇસ્લામની જ્ઞાનો કૌકત બતાવી રહેલ છે. મકકા અને મદીના જેવા પાક સહેસેમાં પણ તેમણે પોતાની દોલતનો સારો ઉપયોગ કર્યો છે. ખૌલીયાઓની અને ખાસ કરીને હઝરત જોશ પાક પીશન પીર (ક૦ સ૦ અ૦)ની મોહબત તેમના દિલમાં બેઠક છે. રસૂલે પાક (સ૦ અ૦ વ૦ સ૦)ના નામ ઉપર તેઓ કુરબાન થઈ બપ છે. અલ્લાહના આજ્ઞાના તેઓ ખાસ આજ્ઞા છે અને તેમની દુવાની જરૂરતથી કરોડો રૂપીયા કમાઈ પોતાના અન્ય માલથી દીનની

સાચી સેવા મળવે છે. તેઓ પોતાના પ્રમાનના જોરથી એવા તો હીમતવાળા થઈ ગયા છે કે દરેક ઠેકાણે તેઓ વેપાર માટે પહોંચે છે અને ત્યાં ખે પહસા કમાઈ દીનની રાક્ષની કરે છે. મોલૂદ શરીફ અને અગીયારમી શરીફ માટેની તેમની લાગણી એટલી યધી છે કે તેઓ તેના જ્ઞાનદાર જલસા માટે હજારો રૂપીઆનો ખર્ચ કરવા જગ પહુ પાછા પડતા નથી. ખવાજ સાહેબના તો તેઓ સાચા શીદાઈ છે અને તેમની સંખ્યા અજબેર શરીફમાં હમેશાં વધારે હોય છે. તેઓ ઔલીયાઓની મોહબતમાં ખેરાત કરવામાં હમેશાં મોટા દીલથી કામ લે છે જેથી હજારો ગરીબોને તેમના માલથી ફાયદો પહોંચે છે. મરહુદો માટેની તેમની કાળજી તેમણે બતાવેલી મરહુદો પોતે કહી આપે છે. મદરસાઓ માટે પહુ તેમનો ફાળો તેટલોજ છે એટલે આ જાહઓ પહુ દીનની ખીદમત કરવામાં ધણા આગળ પડતો લાભ લે છે. તેમનો સદો સિખાસ અને સાદી રહેણી જોઈને દરેક જશુ ખુશ થાય છે. તેઓ ઔલીયાઓની દુવાથી કરોડો રૂપીઆ કમાયા છે. અને કરોડો રૂપીઆ તેમણે દીન માટે ખર્ચ્યા છે. તેમને ખુદાએ માલ આપ્યો તો તેમણે દીનની ખીદમત કરી અને સવાખ મેળવવા ભાગ્યશાળી થયા. જે માલ ન હોત તો દીનની બેહદ મોહબત છતાં પહુ તેમને આ પ્રમાણેના ઉમદા કામો કરવાનો કદી મોકા મળત નહીં એટલે દીનની ખીદમત કરવા માટે પહુ દોલતની ધણી જરૂર છે. આ જાહઓ દીનની ખીદમત કરવામાં ધણા એક દિલ છે અને દીનના કામમાં હમેશાં એક સંપીને સાચવી રાખે છે. *

* અપચદ દરેકમાં હોય છે તેમ એમનામાં પહુ હસી પહુ એકંદરે તેમનું ઈમાન ધણું મજબુત છે.

હીંદુસ્તાનમાં ધણી કામના માલદાર માણસો મોજુદ છે પણ દેનગીના કામમાં વેદરાબાઈઓ અને મેમલુકાઈઓ એટલાતો આગળ છે કે તેમની નામવરી ચોતરફ ફેલાઈગઈ છે. "શેદ" શબ્દ તેમને માટેજ વધુ વપરાય છે જે તેમની ઉપર ખુદાની મેદર્યાની હોવાનું ખાસ ફળ છે. તેમનો હાથ હમેશાં લંબાઓડો રહે છે એ તેમના વડીલોની નેકીનું પરિણામ છે. તેમના વડીલોએ યુજુર્ગોની ધણી ખીદમત કરેલી છે જેમની દુવાની અરકતથી તેમને ખુદાએ આવા સારા મરતબાએ પહોંચાડેલા છે. અને એ મરતબામાં હમેશાં તરકકી થતી રહે છે. આપણે પણ એમ ચાહીશું કે ખુદા તેમની હમેશાં ચહતી કરે અને તેમના હાથથી દીનનાં સારાં સારાં કામો કરાવે.

આ વ્યાખતમાં ખેદુત સુન્ની વહોરા પટેલ બાઈઓને પણ ધુલી શકાય એમ નથી. દીન માટેનો તેમનો જ્ઞેશ તો બેદિસાખ છે. તેમની ખહાદુરી અને તેમનો દિલગુરદો દરેક ઇસ્લામીમાં હોવાની જરૂર છે. મહેમાનની પોતાની જાતે મહેમાનદારી કરવામાં તેઓ ધણા આગળ પડતા છે. દેશની આગ્રાદીનું ખરું સાધન જે ખેતી છે તેની પાછળ તેઓ તન તોડીને મહેનત કરે છે અને ખરા પુરસેવાનો પદસો પેદા કરી પોતાનું યુજુરાન ચલાવે છે. તેઓ દીલના ખરા અખીર છે કારણ કે થોડામાંથી થોડું પણ તેઓ ગરીબોને આપીનેજ રાજ ચાલે છે. સન્ચાઇ ઉપર તેઓ મરી મટે છે. રસુલે પાક (૧૦ અ ૧૦ સ૦) અને ખૌલીયાઓ માટે તેમની મોહબત બેહદ છે. અને દીનના કામમાં જીવ આપી દેવા તેવાર હોય છે. તેઓ ખુદાનાં આશકેની યુરાઇ જરા પણ સાંખી શકતા નથી કારણ કે તેઓ એમ સમજે છે કે તેમની જે સુખી હાલત

છે તે તેમની દુવાનોજ તુફલ છે. આ પ્રમાણે એહસાનનો ખલ્લો તેઓ એહસાનથી વાળવામાં હમેશાં આતુર રહે છે. દીનની કોઈ પણ ખીજો માણસ જરા ઉતરતી વાત કરે છે તો એકદમ જોશમાં આવી મારવા મરવા ઉપર તૈયાર થઈ જાય છે. એમતો તેઓ ધણી સીધા અને નરમ હોય છે પણ દીનની હલકી વાત તેઓ જરા પણ સાંખી શકતા નથી. દેશમાં બધે ખેતી આખાદ જોવામાં આવે છે તે સહ તેમનીજ મેહનતવું ફળ છે. આખો દીવસ સખત તાપમાં મેહનત કરે છે તો પણ રોજે એક પણ જવા દેતા નથી. તેમને રમઝાન શરીરમાં હોટેલોમાં ખેસી લાલ પડદાની આડમાં ખાવાનો કદી પણ ખીયાત પેદા થતો નથી. દીનના કામમાં જાતે મેહનત કરવા જરા પણ શક્તા નથી. તેઓ મહેમાનના ધણી જુખ્યા હોય છે અને પોતાનો કામ ધંધો છોડીને તેની બેહદ મહેમાનદારી કરે છે. અરબ લોકોના ધણી ખરા યુજુ તેમનામાં જોવામાં આવે છે. દીનનો જોશ, મારવું મરવું, મહેમાનદારી, થોડામાંથી થોડું પણ આપવું, જાતે બારે મેહનત કરવી, ખરા પરસેવાની રોજ મેળવવી એ સહ અરબોના યુજુ છે તે તેમનામાં મોજુદ છે. તેમની ખરી કમાઈની પદસો તેઓ મરજુદો અને મદરસાઓના કામમાં પણ સારી રીતે લગાડે છે. દીનના કામમાં તેઓ જલદી એકદીલ થઈ જાય છે. તેઓ તો ખરા પરસેવાની રોજ કમાવવી અને દીનના માટે મરી મટવું એજ ખીયાલમ હમેશાં રહે છે. કાળીરાતે તેમનું કામ પડે તો પણ તેઓ પાછા પડતા નથી. દરેક મહાન કામ કરવામાં હીમતની ધણી જરૂર હોય છે તે તો આ બાઈએકેરં ખુદાએ કુદી કુદીને ભરી છે, જો કહીદ થવાનો વખત આવે તો

તેમનો નંબર સહી આગળ રહેવાનો. જન કરતાં કોઈ ચીજ વધારે પ્યારી નથી પણ દીનના માટે તેઓ તે પણ કુર્યાન કરવામાં શાહ પડે એવા નથી. આવા યુજ્ય જે લાહઓમાં હોય તેમના પ્રમાણ ધણાજ મજબુત હોય એ ઉધાકું છે. આવા લાહઓ દીનની ઉમદા સેવા માટે ધણા ઉપયોગી ગણાય એમાં નવાહ જેવું નથી.

આવા મજબુત એતેકાદ, મડતા યુજ્ય અને મેહદ લાગણીવાળા લાહઓ ધરલામમાં મેળુદ છે, તે તખલીગનું કામ ધણીજ સારી રીતે થઈ શકે છે. રહત ખાલિસ નૈયત અને પ્રેમથી તેમને પોતાની સાથે લેવાની જરૂર છે. તેઓ તખલીગના કામમાં સામીલ થવા તન મન અને ધનથી તૈયાર છે પણ સારા પ્રમાણિકપણે તખલીગનું કામ કરનારાની ધણી ખોટ છે. જે સારા મહાયજો આગળ પડી આ કામની આજેવાની લાહ ઝડો ઉઠાવે તે ધરલામી સંગઠન જલદી બંધાઈ જાય અને તખલીગનો રસ્તો ધણો સરળ થઈ જાય.

તખલીગ માટે શાની જરૂર.

અંદર અંદરની જેદથી તખલીગના કામને ધણું તુકસાન પહેલાંકાઠે છે માટે ઉડો વિચાર કરવાનો છે. આને માટે સહન સહતીની ધણી જરૂર છે. જેટલી સહન સહતી વધારે તેટલી એક સંધી વધારે અને જેટલી એકસંધી વધારે તેટલું તખલીગનું કામ અને

પર; માટે સહનશકતીની ખાસ જરૂર છે મજાલખો અને આલિભોમાં જેમ વધારે સહન શકતી હોય તેમ તેઓ સાફ કામ કરી શકે અને ઇસ્લામની જાહોજલાલી વધે. અસ્લાહનું કામ કરવા મોટાઈની કાંઈ જરૂર નથી પણ ગરીબી અને નરમીની જરૂર છે. તેનાથી સહન શકતી વધે છે. અને સહન શકતીથી રૂઢાની તાકત પેદા થાય છે. રૂઢાની તાકત વગર તબલીગ થઈ શકતી નથી એ ખાસ ધ્યાનમાં રાખવાનું છે. જે યુજુઓ તબલીગનું કામ કરી ગયા છે તે બધા રૂઢાની તાકતવાળા હતા અને તેમની તે તાકતથી લોકોની મોટી સંખ્યા અને પછસાથી સેંકડો થેલીઓ પોતાની મેજે ચાલી આવતી હતી. હાલ પણ લોકો અને પછસા તે મોજુદ છે પણ ખેનફસીથી કામ કરનારા રૂઢાની તાકતવાળા ક્યાં છે. ? બધાજ પોત પોતાની આપવડાઈમાં ખેચાઈ રહ્યા છે. જ્યાં સુધી અપવડાઈને ખીચાલ દુર થયો નથી ત્યાં સુધી રૂઢાની તાકત પેદા થતી નથી અને રૂઢાની તાકત નથી ત્યાં સુધી તબલીગ એ એક ખવાન-રખા સમાન છે.

તબલીગ એ કાંઈ છોકરાનો ખેલ નથી. એ તો મહાન યુજુઓની રસ્તો છે જેમણે પોતાની જાત રૂના કરી દીધી છે. તે એક ધણુંજ મુશ્કેલ અને શુભ સાટેનું કામ છે. હજારો શીદાઈઓએ પોતાના જાનની કુરબાનીઓ કરી છે અને હજારો આશકોએ પોતાના ખુન વહેવડાવ્યા છે અને શહાદતનો પ્યાલો પીધો છે ત્યારે તબલીગ થઈ છે. આ શહીદાની કબરો ઠેર ઠેર જોવામાં આવે છે. આ તેજ શહીદો છે જેમણે વતનથી જોવતન થઈ પોતાના જાન તબલીગ માટે કુરબાન કર્યા છે અને શુભ આવી દઈ પોતાના કબરની નિકાઓ આપણે માટે જ્યાં ત્યાં મુઠી છે કે આપણે આખો ખોલીએ અને જોઈએ કે

તખલીગતું કામ આ પ્રમાણે થાય છે.* તન પરવરી, આરામ તલખી. આપ વડાઇ સ્વાર્થ વિગેરે તો તખલીગના મોટા દુશ્મનો છે. અને થતું હોય તે કામ પણ ખરબાદ કરે છે. માટે તેવી ધુરાઇઓથી ખચવાની ખાસ જરૂર છે. તખલીગ દરેક જણ ઉપર ડરજ છે અને તે દરેક કરી શકે છે પણ તેણે કાંઈ યુજીગની સોહખતમાં રહી તખલીગના કામ માટેના જરૂરી યુજી અખત્યાર કરવા જોઇએ. જે એ યુજી મેળવી શકાય તો તખલીગ ઘણી સહેલી ચીજ છે. નહી તો તે એક પહાડ સમાન છે. માટે જે લાઇઓ તખલીગને એક જરૂરી ચીજ સમજતા હોય તેમણે એ યુજી અખત્યાર કરવા ખાસ કોશીશ કરવાની છે. સાત પ્રકારનાં અજીરજી જે આપણે આગળ ખતાવી ગયા છીએ તેનો ઈલાજ થાય તો તખલીગ એ કાંઈ મોટી વાત નથી, માટે એના ઈલાજની પહેલી જરૂર છે.

મજાખપ હોય કે આલીમ હોય, માલદાર હોય કે ગરીબ હોય કે ગમે તો રરતે ચાલનારો કાઈ હોય પણ તેને તખલીગનો જરા પણ ખીયાલ હોય તો તેણે પહેલાં આપવડાઇની ધુરાઇ કહાડી નાખી યુલકે મોહમદી અખત્યાર કરવો જોઇએ અને તેજ ઇકસીર છે. તખલીગની અસલ ચાર્વી તેજ છે. તેમાંજ અખીયાએનો ચારસો સમાએલો છે. તેજ એકદીલીનું ખરું સાધન છે.

કામી ફિસાદ અને અંદર અંદરના ઝગડાઓ તખલીગના થતા કામને એદાન મેદાન કરનારી ચીજ છે માટે પહેલાં તે દુર થઇ

* શું આવા ઇસ્લામ ઉપર જીન ફિદા કરનારા આપણા હાતેલાના કહકાર નથી ?

એકસંપી થવી જોઈએ. મોટું દીલ રાખવાથી એકસંપી થાય છે માટે આલીમો મશાયખો તથા આગેવાનોએ એનો ખીયાલ રાખી કામમાં જેમ એકસંપી વધારે થાય તેમ કરવું જોઈએ અને આજ દીનની ખરી સેવા છે. પોતાને માટે એક કડવો સુખન સંહન કરી શકવાની આપણામાં તાકત ન હોય તો પછી ઇસ્લામ આપણાથી બીજી ચડતી સેવાંની આશા શી રીતે રાખી શકે ? નાની નાની વાતોમાં આપણે હેડાઈ પડીએ તો મોટી મોટી વાતો જે આપણે કરવાની છે તે શી રીતે કરી શકીએ ? માટે માલદારો તથા ગરીબ અને ભાઈઓએ સમજીને ચાલવું જોઈએ કે એદીલી પેદા નહી થતાં એકસંપી જાતી રહે અને તમલીગનું કામ આગળ વધે.

આ પુસ્તકમાં માલદાર તથા ગરીબ અને માટે જે કાંઈ લખ્યું છે તે હાલના જમાનાનો ચિતાર રજૂ કરવા માટેજ ફક્ત લખ્યું છે. અને ભાઈઓ આપણા મેદર્યાન છે અને દીનના કામને મદદ રૂપ છે તેઓ અને છે તો દીનની આગાહી છે માટે અનેની ઇસ્લામને જરૂર છે. જેમ બે આંખ, બે કાન, બે નસકોરાં, બે હાથ બે પગ છે, તેમ આ અને ભાઈઓ છે. જો ઉપલા શરીરના ભાગમાંથી એકમાં પણ કમીપણું આવે તો જોટલી ખામી નડે છે તેટલીજ આ બે ભાઈઓના કમીપણાથી નડે છે. એટલે અને જરૂરના છે. અને અનેને પોતાના મંદા તરીકે ખુદાએ સરખા માનેલા છે. માટે અને દીનની ખીદમત કરવાના સરખા હક્કદાર છે માટે સહ ભાઈઓએ પોતાની ખરી ફરજ શું છે તે સમજીને મોટું દીલ રાખી નરમીથી ચાલવું જોઈએ કે દીનને કાંઈ જાતનું તુક્યાન થવા પામે નહી. તેમની બે રીલી એ દીનને તુક્યાન કરનારી ચીજ છે તેથીજ એક દીલીથી

ચાલવા આ ગરીબ ફકારે વિનંતી કરી છે. હું તો બને ભાઈઓના પગની ખાક-રબ છું. તેમનાથી લાખો દરબે ઉતરતો છું. મારી શું તાકત કે તેમને એક સુખન પણ કહી શકું ! પણ હું તેમનો એક અદના દાસ છું અને તે હંસીપતથીજ આ અરજ ગુજારું છું તો તેમાં કંઈપણ વધારે પડવું હોય તો તે માફ કરવા બંને હાથ જોડી વિનંતી કરું છું માટે આશ્વા છે કે મારા માનવંતા ભાઈઓ મને પોતાના ઉદાર મનથી માફ કરશે.

હાલ મારા તરફથી જે આવી ગુજરાતી છુટકા નીકળે છે તેની ગુજરાતી ભાષા માટે કેટલાક ભાઈઓ કદાચ એમ કહેશે કે તે વિદ્વાનોને લાયકની નથી અને હું પણ એ વાત કબુલ કરું છું પણ સાથે સાથે એ પણ કહેવાની રજા લઉં છું કે આવી છુટકા હું કાંઈ એવા મોટા વિદ્વાનોને માટે લખતો નથી પણ મારા થોડા ભણેલા ભાઈઓ માટે લખું છું અને મોટા વિદ્વાનો કરતાં તેમને હું વધારે ઉપયોગી સમજું છું અને તેથીજ આવી સાદી ભાષા લખું છું તો પણ જે એમાં પણ મારી ખામી દેખાય તો તે પણ દર ગુજર કરવા અરજ કરું છું. વધારે શું કહું ?

દાવતી મંડળ.

ઉપલા નામની એક મોટી જમાવટ અમારા ત્યાં કાયમ છે અને તે હમેશાં લોકોને વેહદાનિયતની દાવત દેવાનું કામ કરે છે. તેમાં લગભગ ત્રણસોથી વધારે માણસો છે. આટલા બધા માણસો શોધી કહાડી તેમને દાવતના કામ માટે મોટા ખર્ચ તૈયાર કરવા એ ખુદાતઆલાની મહેર બાની વગર બની શકે નહીં. આટલા બધા માણસો અમારા ત્યાં કામ કરે છે તોપણ અમે કોઈ ભાઈને તેમના માટે આજ સુધી પછસા સંબંધી જરા પણ તકલીફ આપી નથી. કોઈ ભાઈ ખુશીથી કાંઈ મોકલી આપે છે તો તે કબુલ કરી તે મંડળને હવાલે કરવામાં આવે છે. આ મંડળ શાંતીથી ઘણું ઉપયોગી કામ કરતું હોવાથી તેને હજી પણ વધારવા કોશીશ બરી છે.

હાલ મુકામ }
સુરત. હરીપુરા }

ગરીબ ફકીર

લી૦ મોટામીયાં.

તાલીમે ઇદમે દાવત.

સુલતાન તાનની દાવત કેવી રીતે આપવી તે વિશેની તાલીમની એક બીજી પણ સંસ્થા અમારા ત્યાં કાર્યમ છે. તે શાંતીથી કામ કરી રહી છે અને દાવતનો ઇદમ શીખવાડી આરા હાઇએ તૈયાર કરે છે. તેમાં હાલ દાવતના અમલ ધારણ પ્રમાણે ઘણા માણસો તાલીમ લઈ રહ્યા છે. તેના નિભાવ માટે ખુદા ઉપર બરોસો રાખી કામ કરવામાં આવે છે જેથી તેનું શુજ્જાન ગમે તેમ પણ થએ બાક છે. જેમ જેમ તેમાં માણસો તૈયાર થાય છે, તેમ તેમ તેમને દાવતના કામે લગાડવામાં આવે છે. તેને માટે કોઈ બાઈ મુશીબી કાંઈ મોકલે છે તે તે કબુલ કરી મહાંગના તાલીમી ખાતાને મોકલી આપવામાં આવે છે.

હાલ મુકામ
સુરત.
હરીપુરા.

મશીખ ફકીર

હીં મોટામીયાં.

દાવતનો એક ઉમદા માહવાર રિસાલો

મુદ્દિફ્ફાર

અજમેર શરીફવાળા મહાન ખવાબ સાહેબની માદ ગીરીમાં આ માસિક નીકળે છે જેમાં તસવુફ, સુલુક, ખદ્દસાન, યુલુગોની હકીકતો, અકાયદ, ઇલ્મ (વિદ્યા,) ખેતી, વેપાર, હુન્નર કળા, દાવત વિગેરેને લગતા ઉપયોગી લખાણો હોય છે.

આરા ઝલેલ કામળ, યોખખી છપાઈ અને રંગીન અમકદાર પુઠા સાથે આવા બેહદ મોંઘવારીના જમાનામાં તેનું વચ્ચે દીવસનું લવાજમ ટપાલ ખર્ચ સાથે ફક્ત

રૂ. ૩-૦-૦

લખવામાં આવ્યું છે કે સહ સાહબોને તેનો સહેલાઈથી લાભ મળી શકે. હિંદુસ્તાનની બહારના દેશો માટે લવાજમ ટપાલ ખર્ચ સાથે માત્ર રૂ. ૪-૦-૦ છે. નમુનાની કોપી મફત. લખો નીચેને સરનામે.

સુ. સુરત
હરીપુરા
હસનલના ટેકરા
આમળ.

સૈયદ ફેઝલુલ્લેન મુનવ્વરખાલી
મુદ્દિફ્ફાર ઓફીસ.

દાવતની એક નમુનેદાર કીતાબ.

એકલખારાવાળા પીર

શાહ કાચમુદ્દીન ચીશ્તીની

નુરે રોશન.

૧^મ શરેહ-ખુલાસા-અર્થ સાથે શુબરાતીમા છપાઈ
બહાર પડી ચુકી છે. તસવ્વુફ-પ્રહાસાનનો એક અખુટ
બંડાર છે હીંદુ મુસલિમ જોડાણની એક ઉમદા સાંકળ
છે. ખુદાને આજખવાનું એક ઉમદા સાધન છે. તેની
તાલીમથી મુસલમાનેને વલીને અને હીંદુઓને
મહાત્માનો દરજો મળે છે. છસોને બત્રીસ પૃષ્ઠ-૨
નું એક હળદાર પુસ્તક છે. ગ્લેઝ કાગળ, સોને
અક્ષરવાળું પાકું પુકું અને ચીટા અક્ષરની ચોખ
છપાઈ છે ચડતા પુઠાવાળી નકલના ૩. ૫) પાંચ
અને ઉતરતા પુઠાવાળીના ૩ ૩) ત્રણ છે. વી. ૨
ખરચ તેના વજન પ્રમાણે હસ આના જુદું.

ગણતરીનીજ નકલો કહાડવામાં આવી છે, મા
જેને જોઈએ તેણે નીચેને સરનામી લખવું.

મું. સુરત. } લીં. સૈયદ ઈંજહુસેન સુનવ્વરઅલી
હરીપુસ્ત. } એડિટર, ગુલિકંકાર

